

5.1 Gyvybės vertė

Brisiaus galas

Šaly **diendaržio** durų, ant didžiulės **spalių** krūvos, guli senas Brisius – žilas, **apžabalęs**. Matyti jisai dar mato, bet tik kaip per dūmus, ir savo žmogaus labai dažnai nebepažįsta. Sunki senatvė ir jam: visų užmirštas, apleistas. Patsai gerai jaučia, kad mažai kam bereikalingas. Bet kiek galėdamas rūpinas dar būti naudingas. Nors nebeprigirdi, o sunkios blakstienos amžinai merkia jo **traiškanotas** akis, tačiau vaiko nuo savęs **snaudulį** ir klausos. Beklausydamas **apsnūsta**... Ir girdi per miegą: šlama netoli, tartum eina kas svetimas... Sunkiai kelias Brisius iš guolio ir loja užkimusiu mieguistu balsu.

– A tu, žabali, ar nenustosi!.. Savo žmogaus nemato, – girdi jisai pažįstamą balsą.

Susigėdęs **šiepia** bedantį snukį, **inkščia** gailiai, tartum atsiprašydamas, ir, paspaudęs uodegą, vėl susiriečia **guoly**...

Jau nebe kartą Brisių **pajautos** apgauna, jam gėdą padaro. Dažnai **troboj**, **viduasly** gulėdamas, sapnuoja jisai vagį ar vilką, kuriuos, jaunas būdamas, kadai vijo, ir jam pradeda regėti, kad tie priešininkai vėl dabar tyko: kelia jisai tada savo seną galvą nuo kojų ir, tartum ko išsigandęs, netikėtai... suloja: am! am!

Ir netikėtai, vagies vietoj, girdi tik iš visų pusių iškalbinėjimo balsus:

– A tai žilis! Visai iškvaišo.

Nežinodamas, kur dėtis iš gėdos, kelias jisai iš viduaslio ir, paspaudęs uodegą, lenda **pasuolin**.

– Kur velkies? Eik oran! – šaukia ant jo.

Ir Brisius nuliūdęs **dūlina** pro duris.

Dabar jisai bijo trobon beėti. Verčiau jau ant spalių gulėti: vis mažiau kitiems po kojom maišytis. Tiesa, troboj labai gera, **pastalėj** gulėti šilta. Bet kaulų graužti vis tiek jau nebegali, o nuo musių ir tenai sunku senam apsiginti. Ir čionai, jo senatvės pasigailėję, atneša jam kartais kruopų geldelėj palakti, o ne – tai išalkęs eina pašalėmis tokio maisto ieškotų, į kurį seniau ir žiūrėti nežiūrėjo. Taip ir **skursta** senatvėj...

O juk buvo jaunas ir jisai, stiprus ir visų branginamas. Tada apsiginti nuo žmonių negalėjo. Su juo vaikai žaidė, jį **račiukuos** įsikinkę važinėjo: nepyko ant jų Brisius, kad ir kartais visai be reikalo jam skaudžiai suduodavo – žinojo, kad mažas ir silpnas ir maža dar teišmano. Jį troboj kiekvienas į save šaukė ir duona penėjo, medžiotų su savim vedės.

5.1 Gyvybės vertė

Ustovas ir varškės jam negailėjo, bet tik nuo jo namo nelėktų, **galvijus** saugotų. O kiek dar, jau senas būdamas, juokų **piemenims** pridarydavo! Užmes jie, būdavo, ant Brisiaus galvos **čerkasėlį** ir turi, o vienam pasislėpti liepia; paskui paleidžia Brisių ieškotų. Ir visados surasdavo, nors tasai už pusvarsčio eglės viršūnėj būtų pasislėpęs. Susekdavo jo pėdsakus, apuostydavo medį, pakėlęs aukštyr snukį, imdavo loti. Neidavo, kolei tasai nulips. Pamatęs nulipantį, nesitverdavo iš džiaugsmo, šokinėdavo **inkšdamas** aplinkui ir, sugrįžęs į piemenis, iškišęs liežuvį, žiūrėdavo tai į juos, tai į krepšelius: žinojo, kad iš tenai būtinai gaus mėsos kruopelę ar duonos **plutele**. Tačiau ir piemenys jį užmiršo...

Guli senas Brisius ant spalių ir sapnuoja. Mato jisai per miegą antis, kurias jo šeimininkas šaudo, o jisai iš vandens neša. Ir tiek tų ančių daug, tokios jos riebios! Primerkia Brisius akis ir saldžiai **žiovauja**, jas atsimindamas. Bet kaipgi jisai stebis, iš tiesų priešais save šeimininką su **šaudykle** už pečių pamatęs. Savo akimi nenori tikėti: turbūt, ir jį sapnuoja...

Bet aiškiai girdi, kaip tasai šaukia:

– Sa, Brisiau, sa!

Tai, turbūt, iš jo, seno, juokias? Kam?

– Sa, Brisiau, sa! – vadina šeimininkas.

Brisius šiepia snukį, tartum norėdamas šyptelėti, bet tik kažin kaip gailiai inkščia...

– Sa, Brisiau, sa!..

Jisai nenorom atsikelia nuo spalių ir seka paskui, ne taip, kaip pirma – jaunas ir linksmas, bet paspaudęs uodegą ir nuliūdęs kaip koksai kaltininkas.

Šeimininkas eina už **klojimo** laukan ir atsigręždamas šaukia:

– Sa, Brisiau, sa!..

Pamiškėj sustoja. Brisius inkščia bailiai ir žiūri į žmogų tartum klausdamas, kam čionai jį atvedė. Mato, kaip tasai nusiima nuo pečių šaudyklę, **atsitolina** nuo jo kelis žingsnius ir pradeda į jį taikyti...

Negali būti? Brisius netiki. Tai tik pasijuokti iš jo nori. Bet kam taip baisiai iš seno juoktis? Kam? Juk jisai nekaltas... Brisius nori pasigerinti, **suvizginti** uodegą, bet iš baimės tupiasi ant paskutinių kojų, ir per jo snukį rieda **gailios** karčios ašaros.

Staiga ugnis ir baisus trenksmas – ir jisai griūva, **sopulio** pervertas. Pramerkęs akis, tik spėja pamatyti, kaip nuo jo **tekinom** bėga žmogus, turėdamas rankoj šaudyklę...

5.1 Gyvybės vertė

Gal ir suprato Brisius, kodėl tasai žmogus jį užmušė; tik nebegalėjo suprasti, kodėl tekinom nuo jo pabėgo: juk jisai mirdamas tik kojas norėjo jam paskutinį kartą palaižyti...

Jonas Biliūnas

1. Perskaitykite tekstą ir išsiaiškinkite naujus žodžius. Išrašykite juos į žodynui skirtą vietą.

Žodynas

2. Prisiminkite skaitytą tekstą. Įvardykite apsakymo užuomazgą, kulminaciją ir atomazgą.

Atomazga

Kulminacija

Užuomazga

5.1 Gyvybės vertė

3. Prisiminkite skaitytą apsakymą. Į tuščias vietas įrašykite Brisiaus prisiminimus.

4. Remdamiesi tekstu, raštu atsakykite į klausimus.

1. Kur vyksta apsakymo veiksmas?
2. Kas yra pagrindinis veikėjas? Apibūdinkite jį.
3. Palyginkite, koks Brisius buvo jaunystėje, o koks – senatvėje.
4. Kodėl Brisius negalėjo patikėti, kai šeimininkas jį kvietė eiti kartu? Ko tikėjosi šuo?
5. Kas atsitiko, kai jie atėjo į pamiškę?
6. Kodėl šeimininkas pabėgo? Pasvarstykite, ką jis galėjo jausti.
7. Ko Brisius niekaip negalėjo suprasti?

5.1 Gyvybės vertė

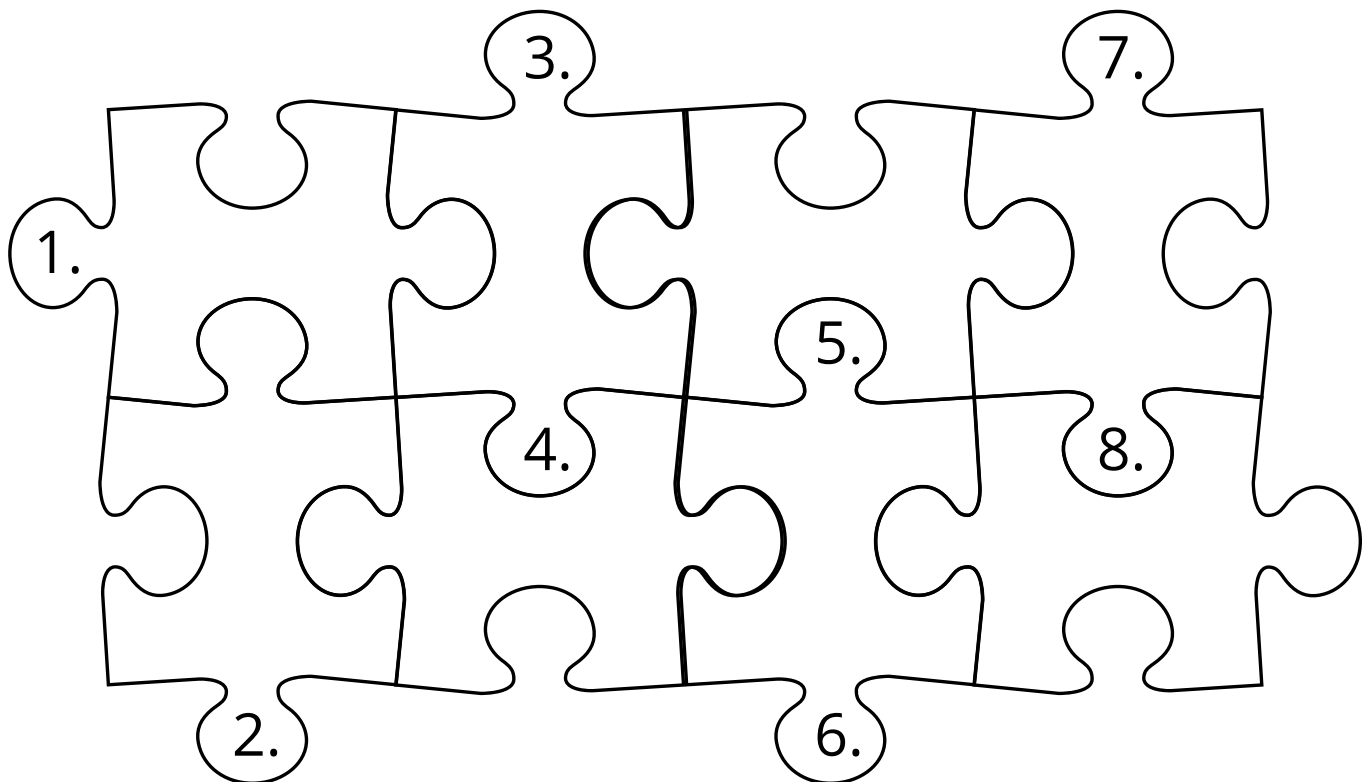

---

5. Sudarykite skaityto apsakymo atpasakojimo planą, surašykite jį į dėlionės dalis. Skaitytą apsakymą atpasakokite klasės draugams.

5.1 Gyvybės vertė

6. Pažiūrėkite į paveikslėlius ir papasakokite, ką juose matote. Padiskutuokite su suolo draugu (-e), kaip jūs elgtumėtės, jei patektumėte į nuotraukose pavaizduotas situacijas. Pasvarstykite ir parašykite, ką reiškia žodžiai *skriauda* ir *atladumas*.

Skriauda - _____

_____

_____

_____

_____

_____

Atladumas - _____

_____

_____

_____

_____

_____

